

Комплексна оцінка фінансової стабільності в Україні

Дмитро Боярчук

13 серпня, 2008

Дослідження було підготовлено на запит Міністерства Фінансів України за фінансової підтримки з боку Комісії Блакитної Стрічки ПРООН. Це дослідження стало результатом спільних зусиль експертів Центру Соціально-Економічних Досліджень CASE Україна та Інституту Економічних Досліджень та Політичних Консультацій.

Зміст

1. Загальний опис проекту
2. Міжнародний досвід
3. Інституційні аспекти фінансової стійкості
4. Методологічні питання
5. Система завчасного попередження (моделі probit-logit)
6. Алгоритм розрахунків
7. Експлуатація системи
8. Метод індикаторів
9. Результати оцінок за методом probit-logit

Загальний опис проекту

- Питання фінансової стійкості піднімається у багатьох країнах світу
- Основним завданням фінансової стійкості є зменшення вразливості державного бюджету до різного роду шоків
- В Україні на даний момент бюджетне планування характеризується короткостроковістю та ситуативністю
- Завданням даного проекту було розробка системи моніторингу фінансових ризиків для України з метою вчасного попередження їх негативних наслідків

- У світовій практиці не існує єдиної методології оцінки фіскальної стійкості
- Багато країн мають свій унікальний досвід
- Міжнародні організації рекомендують застосовувати стандартні макроекономічні індикатори для оцінки ситуації (державний борг, дефіцит).
- Однак вже існують напрацювання більш тонких інструментів, котрі слугують передвісником негараздів у фіскальному секторі

Міжнародний досвід (продовження)

- МВФ застосовує моніторинг фінансових показників оскільки у розвинених країнах фінансові індикатори є дуже чутливими до будь-яких проблем в економіці
- ОЕСР застосовує систему завчасного попередження (випереджуючі індикатори)
- Підхід «непередбачуваних витрат» (contingent liabilities)
- Підхід «циклічно скорегованого балансу»
- Індикатор міжгенераційної справедливості (intergenerational fairness)

Інституційні аспекти фінансової стійкості

- В деяких країнах інструменти оцінки фінансової стійкості були законодавчо закріплені як важливий критерій при бюджетному процесі
- У ЄС регулюється розмір дефіциту та боргу
- У Великобританії існує Кодекс Фінансової Стійкості
- У Австралії при аналізі бюджету розглядають не тільки потік, але і баланс державних фінансів (з активами та пасивами).

Методологічні питання

- Система завчасного попередження (випереджуючі індикатори)
- Визначення кризи
- Порогове значення
- Метод оцінки ймовірностей

Система завчасного попередження (моделі probit-logit)

- Логістичний розподіл та бінарні залежні змінні
- Два визначення кризи:
 - відхилення від планових надходжень у %
 - відхилення від планових надходжень як % ВВП
- Вибір незалежних змінних для тестування

Система завчасного попередження (моделі probit-logit) (продовження)

- Порогове значення

	Криза виникає в межах визначеного часового горизонту	Криза не виникає
Показник подає сигнал	A	B
Показник не подає сигнал	C	D

$$\omega = \frac{B/(B+D)}{A/(A+C)} \quad (3)$$

Альтернативним способом відображення взаємозв'язку є:

$$\omega = \beta / (1-\alpha)$$

Де β є помилкою другого типу, а α – помилкою першого типу.

Алгоритм розрахунків

1. За допомогою моделі probit-logit оцінюємо економетричний зв'язок між залежною та незалежною змінною
2. На основі оцінених коефіцієнтів генеруємо ймовірності
3. Використовуємо згенеровані ймовірності для оцінки оптимального порогового значення
4. Після оцінки коефіцієнтів та порогових значень система завчасного попередження готова до використання

Експлуатація системи

Table 3.1. Interface for table with signaling indicators

	Units	Current observations	Lag1	Lag2	Lag3	Lag4	Lag5	Lag6
Real wage index	change, % m/m	1.05	0	0	0	0	1	0
FSTS	change, % m/m	1.02	1	0	0	0	1	0
Industrial output	change, % m/m	1.08	0	0	1	0	0	0
Retail trade	change, % m/m	1.15	1	1	0	0	0	0
Construction	change, % m/m	1.10	0	0	0	0	0	1
CPI	change, % m/m	1.03	1	1	1	0	0	0
PPI	change, % m/m	1.02	1	1	1	0	0	0
NEER	change, % m/m	1.00	0	0	0	0	0	0
REER	change, % m/m	1.00	0	0	1	1	0	0
JPMorgan	change, % m/m	1.03	1	1	1	1	0	0

Метод індикаторів

- Метод індикаторів за такими компонентами як (і) визначення кризи та (іі) методом оцінки порогових значень – аналогічний до системи завчасного попередження (моделі probit-logit)
- Відмінність полягає у використанні ймовірностей
- Метод індикаторів передбачає прямий зв'язок між незалежною змінною та показником “кризи”

Результати оцінок за методом probit-logit

- Система дає логічні результати (не має суперечностей)
- Не спостерігалось помилок другого порядку (коли відбувається шок, але система про це не попереджає)
- Зростання ймовірності негативного шоку супроводжується зменшенням ймовірності позитивного шоку (і навпаки)
- Достатня кількість сигнальних індикаторів для податку на прибуток підприємств (позитивний та негативний шок)
- Недостатня кількість сигнальних індикаторів для ПДВ (зокрема негативний шок)

